

MANIPULAREA ÎN EMISIA TELEVIZATĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

Boris PARFENTIEV

„Dacă nu citești ziarele, ești neinformați, dacă le citești, ești dezinformați”.

Mark Twain

Ce reprezintă astăzi televiziunea din Moldova? Un amalgam de emisiuni de divertisment și buletine de știri ce ne prezintă cu lux de amănunte toate violurile și accidente din țară și de peste hotare. Și se mai dau spectacole de prost gust, numite talk-show-uri politice.

Trăim în perioada economiei de piață și pe post se pune produsul media ce aduce un rating mai mare. Lumea intelectuală demult nu mai privește televizorul, deoarece acesta a ajuns în mâinile celor care ne conduc și este folosit împotriva societății.

Televiziunea în Republica Moldova astăzi s-a transformat în una dintre cele mai eficiente metode de manipulare a oamenilor și de ascundere a adevărului. Problema este că ce vedem noi la televizor sunt programele/emisiunile/știrile oferite de canalele TV deținute de trusturile media patronate de indivizi angajați politic – deci, care servesc interesele politicianului corupt. Manipularea prin televiziune se intensifică în special în perioada campaniilor electorale. Recent Republica Moldova a trecut prin calvarul campaniei electorale a alegerilor parlamentare.

Astăzi cu certitudine putem să afirmăm că informația guvernează lumea. Imaginea despre lume nu apare din neant. Ea se constituie dintr-o varietate de opinii, atitudini, idei, orientări, judecăți de valoare. Și ce va prezenta acea imagine – nu în ultimul rând depinde de mass-

media. Însă, din păcate, mass-media dispune de un arsenal destul de larg de tehnici de manipulare: distorsionarea deliberată a stării reale a lucrurilor prin tăcerea unor fapte și expunerea altora, publicarea de mesaje false, provocarea în rândul publicului spectator a emoțiilor dorite de editor prin mijloace vizuale sau mijloace verbale etc. Aceste tehnici sunt diferite în ceea ce privește impactul și conținutul, dar ele au un punct comun: toate au ca scop crearea unei anumite stări emoționale și a atitudinilor psihologice în rândul audienței și, în cele din urmă, manipularea conștiinței publice.

Globalizarea a sporit dramatic impactul mass-mediei. Comunicările de masă au devenit un instrument serios, decisiv în politica modernă. Acest lucru se datorează rolului deosebit, substanțial, pe care îl reprezintă opinia publică în condițiile actuale, în formarea căreia mass-media joacă un rol crucial.

Mass-media a devenit în zilele noastre o forță deosebită. Ca orice forță și aceasta poate fi pusă în slujba umanității sau poate dăuna oamenilor, într-un grad mai mare sau mai mic. Este mare paleta de tehnici de manipulare în mass-media și mai multe din ele au fost utilizate de posturile de televiziune din Republica Moldova în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019.

„Mass-media este principalul instrument de gestionare a maselor, dorințelor, valorilor și opțiunii lor politice în timpul scrutinului electoral. Cine deține controlul ajunge să fie elită care domină societatea“ [1, p. 76].

Micul ecran are o forță manipuloare cu atât mai mare cu cât se bazează pe credibilitatea conferită de imagine (ceea ce omul a văzut la televizor cu ochii lui este considerat a fi veridic).

Secolul XXI devine un secol al societății informaționale, imaginii difuzate revenindu-i un rol major în formarea personalității și influențarea mentalității maselor. Unii oameni cred că reclamele TV sau alte tipuri de publicitate nu pot manipula masele într-o mare măsură, alții, dimpotrivă, consideră că suntem cu toții manipulați prin intermediul mesajelor subliminale din presă, politică, internet sau televiziune. Conform specialiștilor în psihologie, adevărul se află undeva la mijloc.

„S-a ajuns la situația că televiziunea a devenit o putere politică potențial colosală, s-ar putea spune cea mai mare. Ca și cum ar fi

ȘTIINȚE SOCIALE

Jurnalism și științe ale comunicării

---

cuvântul lui Dumnezeu. Și așa va fi dacă vom continua să acceptăm folosirea abuzivă a puterii televiziunii... Cred că un nou Hitler ar avea cu televiziunea o putere infinită” [2, p. 240].

Iată câteva titluri din sursele mediatice ale holdingului Plahotniuc: Surse: „Maia Sandu nu dorește să candideze în raioanele țării” împrumutate de la Today.md: „Surse din PAS: Maia Sandu nu dorește să candideze în districte. Frică de eșec”, Hotnews.md: „Maia Sandu scuipea moldovenii care rămân în țară și se refugiază în diasporă, temându-se de eșec la alegeri” etc. Toate aceste știri au un singur text și se referă la o sursă anonimă, potrivit căreia liderul PDS, Maia Sandu, a decis să-și depună candidatura la alegerile parlamentare din 2019 în afara țării, în Europa de Vest, deoarece nu este sigură că poate câștiga pe teritoriul Republicii Moldova. Autorul știrilor citează în mod repetat „sursa anonimă” și se referă, de asemenea, la studii sociologice, care sunt imposibil de verificat. În acest sens, cerințele de bază ale jurnalismului profesional – exactitatea și verificarea faptelor – nu au fost respectate.

Din declarația lui Andrei Nastase: „Aceste alegeri sunt cea mai neagră pagină din istoria alegerilor în Moldova. Falsificarea a fost prezentată în direct. Există dovezi că persoanele care au fost aduse la sectoarele au fost plătite”.

Maia Sandu a declarat că alegerile au fost furate, iar rezultatele nu reflectă starea reală a lucrurilor. „Nu recunoaștem că aceste alegeri sunt libere și corecte, vom continua să luptăm pentru democrație și statul de drept”, a concluzionat Sandu.

Analistul politic de la *Jamestown Foundation* Vladimir Socor, spune că este de acord cu evaluarea făcută de blocul ACUM, potrivit căruia alegerile acestea au fost cele mai nelibere, cele mai necorecte din istoria parlamentarismului din Republica Moldova. „Niciodată gruparea aflată la putere n-a folosit mass-media și metode atât de josnice pentru a denigra opoziția democratică și proeuropeană atacând persoane, încercând să asasineze caractere. Niciodată o campanie n-a fost atât de josnică, așa cum a fost acestea din partea holdingului media al lui Plahotniuc”, a comentat Socor la Europa Liberă.

Misiunea OSCE/ODIHR de observare a alegerilor a menționat, de asemenea, că „controlul și asumarea mass-media de către actorii politici

au limitat gama de puncte de vedere, opinii prezentate alegătorilor. Toate neajunsurile identificate de misiunea observare a alegerilor OSCE/-ODIHR ar trebui abordate la următoarele scrutine”, se arată în declarație.

Și încă o trimitere la surse – un alineat din Raportul elaborat de Centrul de Jurnalism Independent din perioada campaniei electorale, care vine în susținerea ipotezei expuse chiar în titlul relatării noastre: „Tendințe de manipulare la unele posturi de televiziune nu dispar, din contra, manipularea devine mai diversă pentru că observăm unele tehnici pe care nu le-am observat până acum. În unele cazuri s-au trunchiat declarațiile, informațiile au fost scoase din contextul declarațiilor, au fost distorsionate mesajele, au fost răspândite informații false, s-au amestecat adevărul și minciuna, s-a recurs la etichete, s-a ironizat pe seama unor protagoniști”, a declarat directoarea CJI, Nadine Gogu.

Consiliul Audiovizualului (CA) în perioada campaniei electorale a avertizat public posturile de televiziune (Prime TV, Publika TV, Canal 2, Canal 3, Accent TV, NTV Moldova, Orhei TV și Televiziunea Centrală) afiliate politicienilor, pentru că au încălcat legislația privind reflectarea campaniei electorale, însă sancționările n-au schimbat politicile editoriale ale canalelor.

În linii mari, o definiție „cuprinzătoare” a manipulării ar putea fi aceasta: acțiunea de schimbare a opiniilor, atitudinilor și comportamentelor unei persoane sau ale unui grup social în vederea atingerii unor scopuri dorite de către altcineva (persoane, grupuri, [organizații](#)) fără exercitarea forței și lăsând impresia că această schimbare este o decizie liberă.

Respectarea adevărului și dreptul publicului la adevăr, aceasta este prima responsabilitate a jurnalistului.

Referințe:

1. ЗЕЛИНСКИЙ, С.А. *Анализ воздействия манипулятивных методов управления массами в исследовании деструктивности современной эпохи на примере России. Психодинамический подход*. Москва, ИТД «СКИФИЯ», 2008.
2. POPPER, Karl Raimond. *Societatea deschisă și dușmanii ei* /Trad. de D. STOIANOVICI. Ed. a 2-a, rev. București: Humanitas, 2005.